

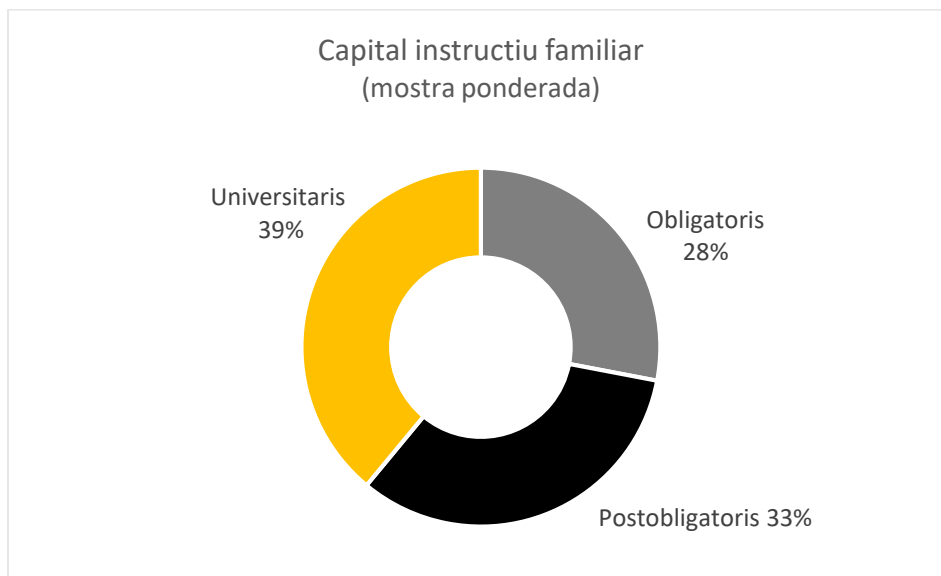
DESIGUALTATS D'APRENENTATGE EN CONFINAMENT

Xavier Bonal / Sheila González

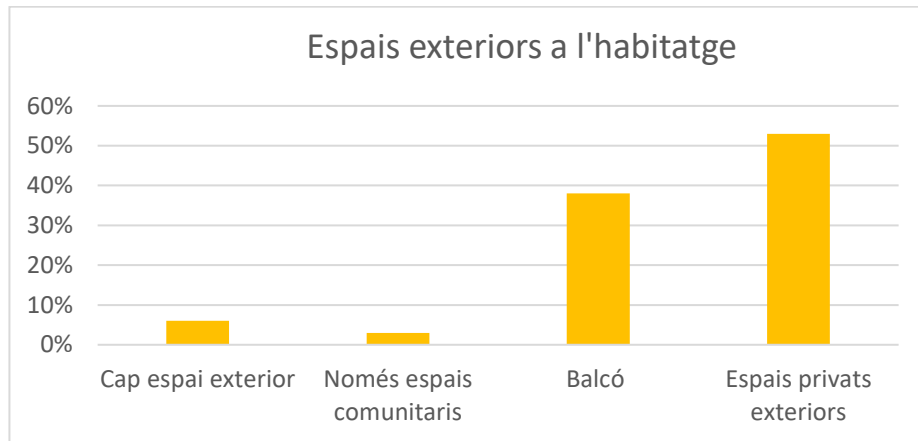
RESULTATS DESTACATS

DADES DE LA MOSTRA

1. Anàlisi feta en situació 'extrema': el qüestionari es passa quan encara no fa dues setmanes de la declaració de l'estat d'alarma. Tothom s'està adaptant a una situació nova i inesperada, tant escoles com famílies.
2. Tenim dades de **35.937 famílies** i de **59.167 infants** entre 3 i 18 anys.
3. **El 86% de les persones que han respost el qüestionari són dones.** Les famílies biparentals heterosexuales són majoritàries a la mostra. Tot i això, s'han recollit dades de famílies **homoparentals** (1,1%) i **monoparentals** (9,6%). La major part de famílies estan integrades per 4 membres (54%). Les famílies de 3 membres són el 26% de la mostra i un 11,6% són de 5.
4. La major part de les famílies que han respost l'enquesta tenen estudis universitaris. S'ha ponderat la mostra per incrementar el pes de les famílies de menor nivell instructiu

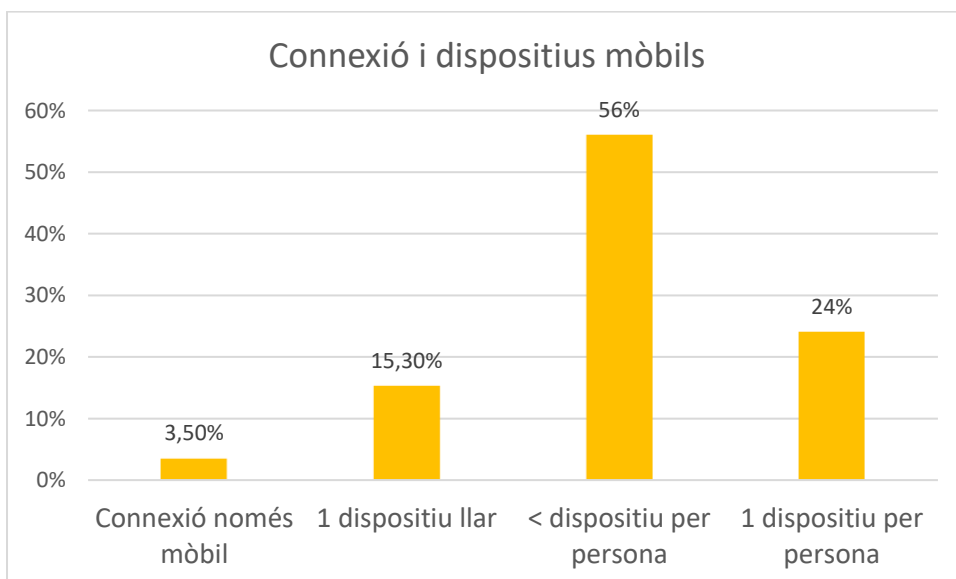
5. La **major part d'habitatges de les famílies confinades disposen de balcó o altres espais exteriors**. Les **diferències són, però, importants en funció de la mida del municipi**. Els residents a municipis de menys de 10.000 habitants, el 77% té espais d'ús exclusiu i el 18,5% balcons. A les ciutats de més de 100.000 habitants, en canvi, el 15% no té cap espai exterior, el 48% tenen balcó i el 38% altres espais d'ús exclusiu. Per nivell d'estudis existeixen diferències, famílies amb estudis obligatoris és un 13% els que no tenen espais exteriors i entre els universitaris només el 4%

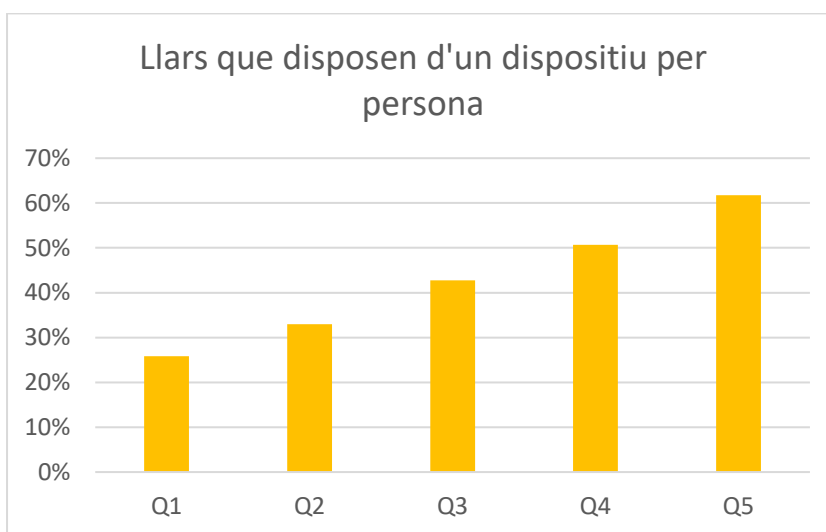
6. Previ al confinament un 13% d'aturats entre els enquestats (amb prestació o no). Dels que treballen, quasi un 80% ho fa a temps complet. Quan es passa el qüestionari la situació canvia radicalment: **un 23% dels enquestats manifesta haver perdut la feina** (d'aquests un 60% s'ha vist afectat per un ERTO). Només un 21,5% va a treballar 'normalment'. La resta treballen des de casa, amb el mateix horari o amb un horari més flexible (la majoria, 39%). **Un 17% dels que encara treballen considera que és probable que perdi la feina**. Dels aturats, un 50% sap que té dret a prestació d'atur, els altres saben que no o no ho saben.

ESCLETXA DIGITAL

7. És una enquesta online, per tant no podem copsar la bretxa digital en sentit estricte (no accedim als que no tenen cap mena de connexió). Només un **3,5% de la mostra manifesta només tenir connexió al mòbil o no tenir connexió**. La majoria tenen accés a fibra.

8. La bretxa digital la podem copsar però amb 'possibilitats d'ús' de la tecnologia. **Un 15,3% manifesta tenir accés a un sol dispositiu** a la llar o només als mòbils. Quan fem el càlcul de nombre de dispositius per persona, ens trobem que un **56% de casos hi ha menys d'un dispositiu per cap** i en un 24% hi ha un dispositiu per persona. La bretxa digital també es pot expressar a partir de l'accés a dispositius en funció de la composició de la llar. Així, en un 12% de les llars amb 2 infants només es compta amb un dispositiu, en les llars de 3 infants un 32% disposa de 2 dispositius o menys i en les llars de 3 infants un 48% disposa de menys de 3 dispositius.
9. L'accés a la tecnologia està condicionat per nivell de renda. Mentre que a les famílies de **Q1 un 25% compta només amb un sol dispositiu**, aquest percentatge és només del **4% en les famílies de Q5**. Mentre que al **20% del Q1 hi ha 4 dispositius o més**, al **Q5 aquesta proporció és del 54%**. Tenint en compte la mida de la llar, entre les famílies de Q1 el 71% no disposa d'un dispositiu per persona. Entre les famílies de Q5 la xifra de famílies amb menys d'un dispositiu per cap es redueix al 37%.

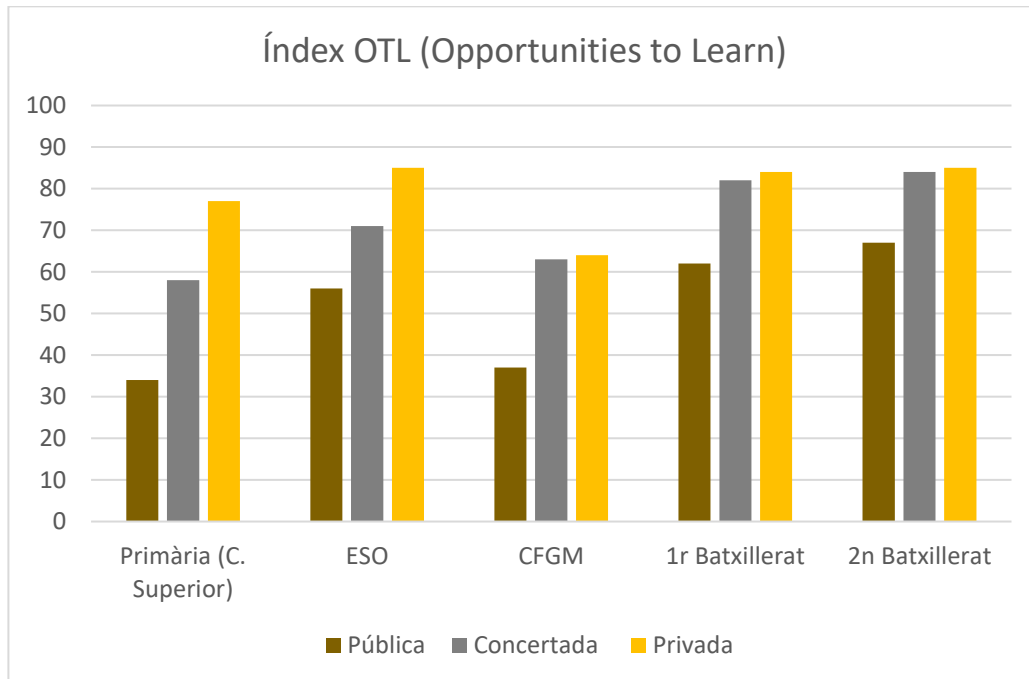

10. L'accés als dispositius es relaciona positivament amb les hores dedicades al treball escolar. Per a l'alumnat d'ESO per exemple, mentre que a les llars amb un sol dispositiu un **15% dels infants dediquen menys d'una hora al treball escolar**, aquest percentatge és només del **6,6% a les llars amb 4 dispositius**. Per a l'alumnat d'ESO, al **28% de les llars amb un sol dispositiu els infants dediquen entre 2,5 i 4h** de tasques escolars al dia. Aquestes proporció és del **43,4% a les llars amb 3 dispositius** i del **44,7% a les llars amb 4 dispositius**.
11. **Menys d'un 10% de les llars no té accés a plataformes digitals**, i un **30% té accés a 3 o més plataformes digitals**.

APRENTATGE ESCOLAR

12. Hem construït un indicador d'oportunitats d'aprenentatge escolar durant el confinament, el qual avaluem per a infants de cycle superior de primària o més grans. L'**índex (OTL, Opportunities to Learn)**, està construït a partir de les variables del qüestionari referides al treball escolar durant el confinament, a la comunicació online amb el professorat, a la recepció de mails, a l'encàrrec de tasques per fer sol i a la realització de treballs per corregir. L'índex es mou entre 0 i 100 on 0 equival a absència d'OTL i 100 equival a OTL màxima. Un 28,3% de l'alumnat es situa a 0 (el que vol dir que dedica menys d'una hora al dia a les activitats escolar, pràcticament no té comunicació amb tutors i no té treballs per fer i ser corregits). A l'altre extrem (màxim OTL tenim un 7,7% dels infants. Un 80,2% té un índex OTL de 60 punts o menys.

13. L'índex OTL es relaciona positivament amb l'accés a dispositius, amb el nivell d'ingressos, amb el cicle educatiu (com més alt més dedicació), amb la procedència familiar (a favor dels autòctons), amb el menor nombre de persones confinades a la llar i amb la titularitat concertada o privada del centre escolar.
14. En dues setmanes de confinament les escoles privades han reaccionat de manera més intensiva que les públiques pel que fa a tasques escolars i interacció amb l'alumnat. **Les mitjanes d'OTL per sector de titularitat són clarament diferents entre escola pública, concertada i privada** (34 vs. 58 vs. 77 a cicle superior; 56 vs. 71 vs. 85 a ESO; 37 vs. 63 vs. 64 a CFGM; 62 vs. 82 vs. 87 a 1r Batx.; 67 vs. 84 vs. 85 a 2n Batx.)

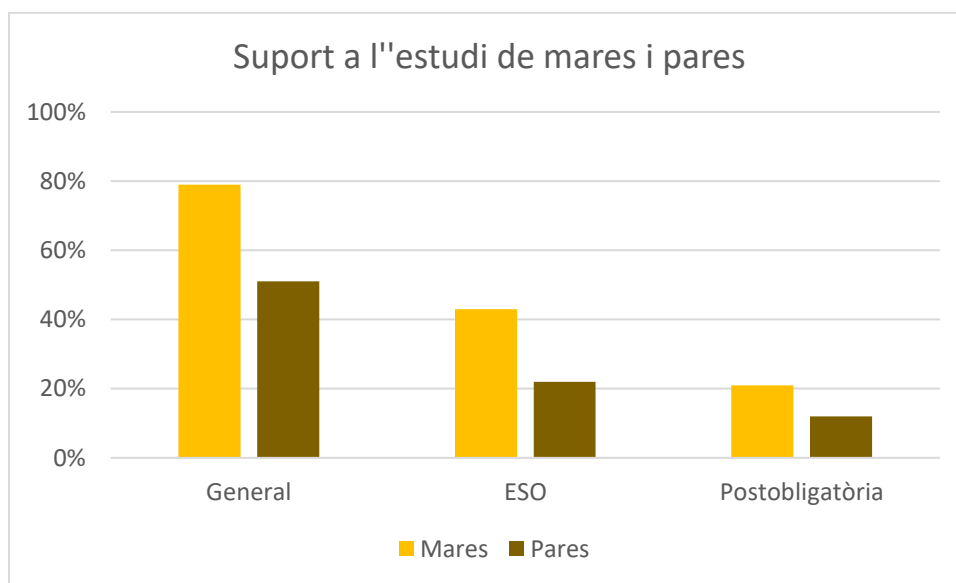
VALORACIÓ DE L'ESCOLA

15. Pel que fa a la valoració global de la reacció de l'escola des de l'estat d'alarma. La majoria de les famílies considera que l'escola ha reaccionat ràpid i de forma de coordinada des de la suspensió de les classes. **Un 60% de les famílies considera que l'escola ha reaccionat, forma eficient i coordinada.** Les **valoracions negatives** (reacció tardana, no planificada, desigual o absència de contacte) acumulen un **26,8%** de respostes.
16. Aquestes valoracions difereixen segons diverses variables. En general, les valoracions de les famílies que van a escoles concertades o privades són més favorables que les de l'escola pública (aspecte que es correspon amb els indicadors objectius d'activitats d'aprenentatge desplegades per cada sector) (valoracions positives de **57%, 62% i 69%** respectivament per sector públic, concertat i privat). Només a educació infantil la valoració de les famílies és superior a l'escola pública respecte a l'escola concertada.
17. Pel que fa a les valoracions segons el nivell d'estudis, **les valoracions positives són millor en el cas de les famílies amb estudis obligatoris (63,6%).** Les famílies amb **estudis universitaris** sembla que són més exigents amb la reacció de l'escola (**57,2% de valoració positiva**). En canvi, en el cas de les famílies amb estudis **obligatoris hi ha més absència de resposta per part de l'escola (4,1%),** que en el cas de les famílies amb **estudis universitaris (2%).** Aquesta polarització s'accentua en el cas del cicle superior d'educació primària i entre els pares que porten els fills a escola pública.

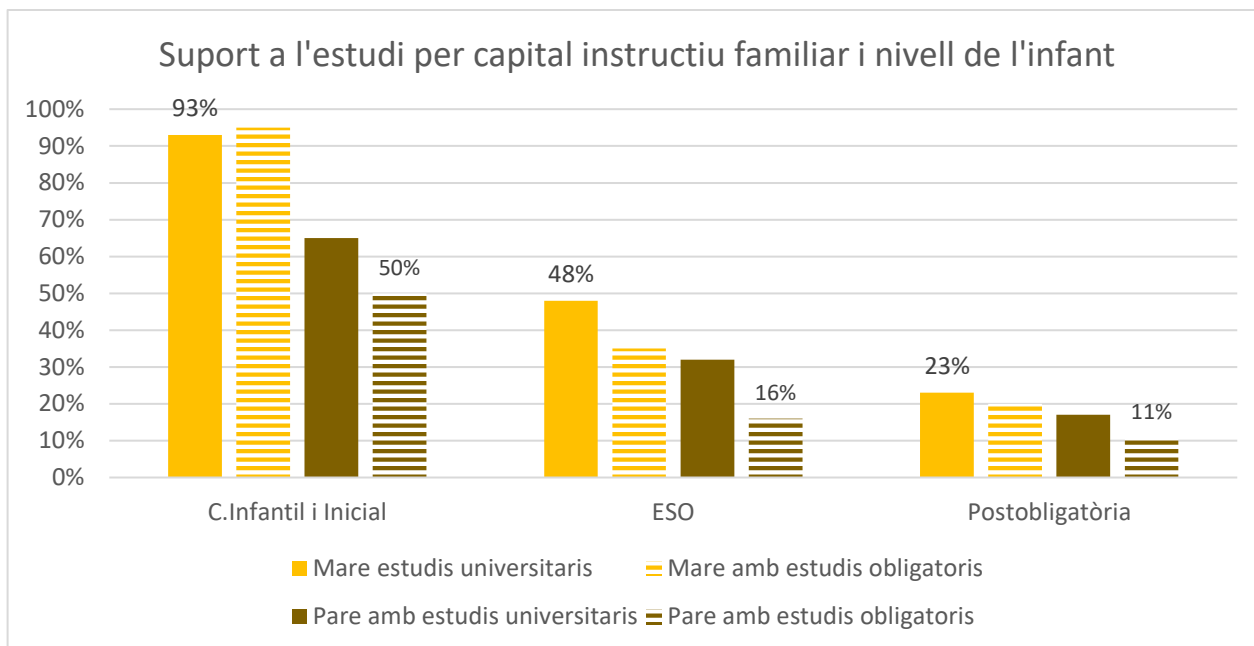
18. Les valoracions globals de la reacció dels centres de secundària són en general també positives (**63,7%**), si bé les diferències observades per nivells d'estudis de les mares no són significatives. Sí continuen molt pronunciades en canvi les diferències segons les titularitat dels centres, amb valoracions clarament més positives de les famílies que porten els fills a la concertada o privada (de **15 punts percentuals entre pública i concertada a ESO i superiors als 20 punt en Batxillerat**)

SUPORT A L'ESTUDI

19. **El paper que juguen les famílies en l'acompanyament escolar evoluciona a mida que l'infant creix.** Així, mentre que una àmplia majoria (79%) de les mares afirmen que ajuden als seus fills i filles habitualment o sovint a fer deures, el percentatge es redueix al 43% entre les mares amb fills escolaritzats a l'ESO i al 22% si cursen postobligatòria.

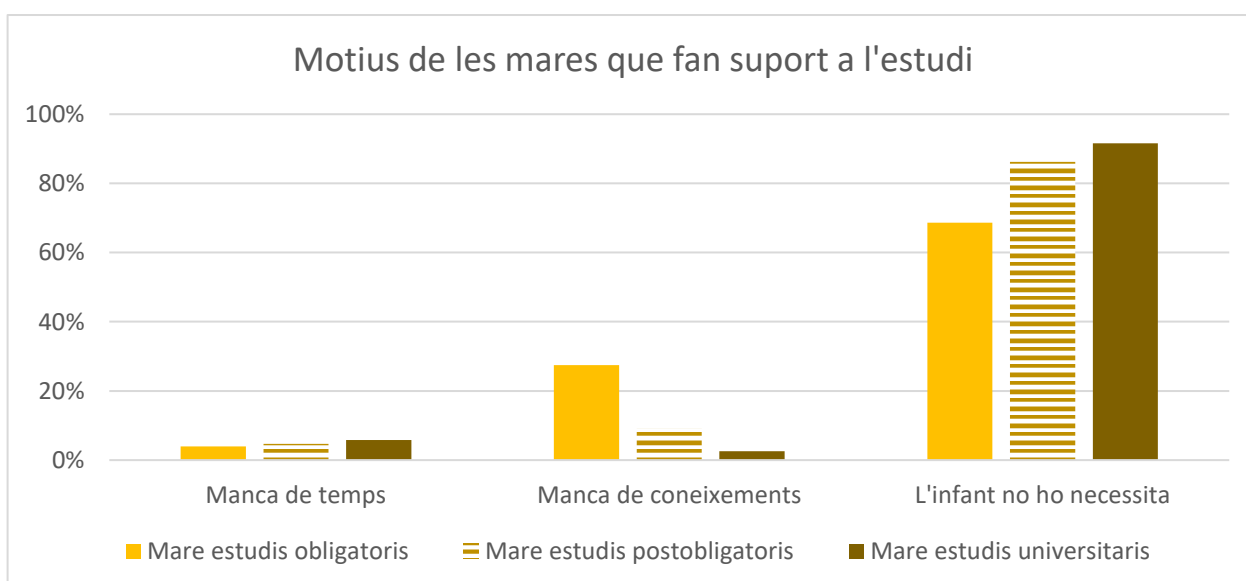
20. Com era d'esperar (potser no tant!) en el cas **dels pares, els percentatges són marcadament inferiors per a totes les franges** (45% en conjunt, 22% quan només hi ha infants a l'ESO i 12% en el cas que cursin postobligatòria).
21. **Durant l'educació primària l'acompanyament de les mares amb estudis obligatoris és força equiparable al de les mares de major capital instructiu. Però a mida que els cursos avancen, les diferències s'incrementen notablement.** A l'ESO entre les mares amb estudis obligatoris només el 35% ajuda a fer els deures, xifra que creix fins al 48% en el cas de les mares més instruïdes. A la postobligatòria (Batxillerat i CFGM) les xifres es redueixen fins als 20% per a tots els grups (20% estudis obligatoris i 23% les universitàries)
22. **Pel que fa als pares, les diferències per nivell instructiu s'observen a totes les etapes.** Per a l'educació infantil i primària només el 40% dels que tenen estudis obligatoris ajuden els seus fills o filles a fer els deures, 56% en el cas dels pares amb estudis universitaris. A l'ESO la distància es manté (16% i 32%, respectivament).

23. Són diverses les raons amb què mares i pares justifiquen la seva manca de suport habitual a les tasques escolars. Una part important consideren que el seu fill o filla no ho necessita. Aquest percentatge creix a mida que l'alumne és més autònom

24. A l'ESO, entre les famílies amb estudis universitaris que no fan suport a l'estudi, el 92% consideren que els seus fills o filles no ho necessiten. En canvi, **entre les famílies amb estudis obligatoris que no acompanyen les tasques escolars, la no necessitat de suport es redueix al 69% i pren força la manca de coneixements per a acompanyar com a justificació** (28%, mentre que entre les universitàries només el 2% considera la manca de competències com a justificació).

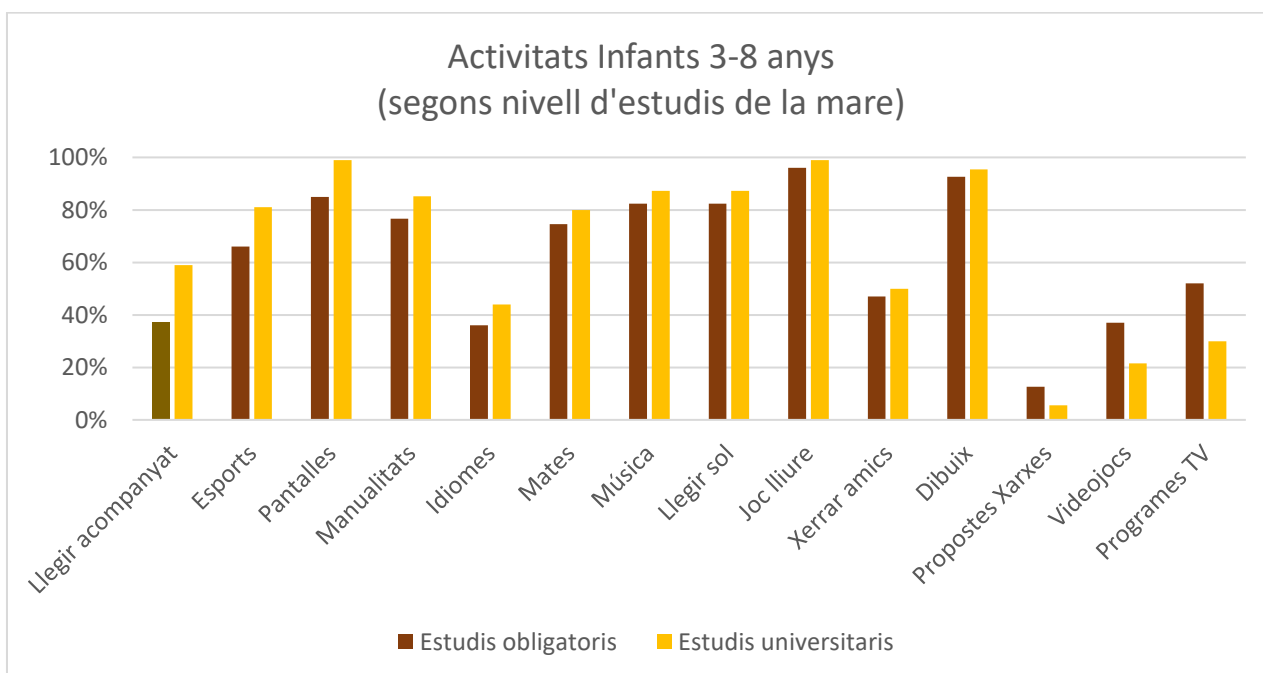
25. **Entre l'alumnat de l'ESO s'observa un major acompanyament a l'estudi per part de les famílies de major capital cultural** i la no necessitat de l'alumne quan això no passa, mentre que en les famílies de menor nivell educatiu emergeix la manca de recursos i habilitats per acompanyar com a justificació d'uns menors percentatges de suport.

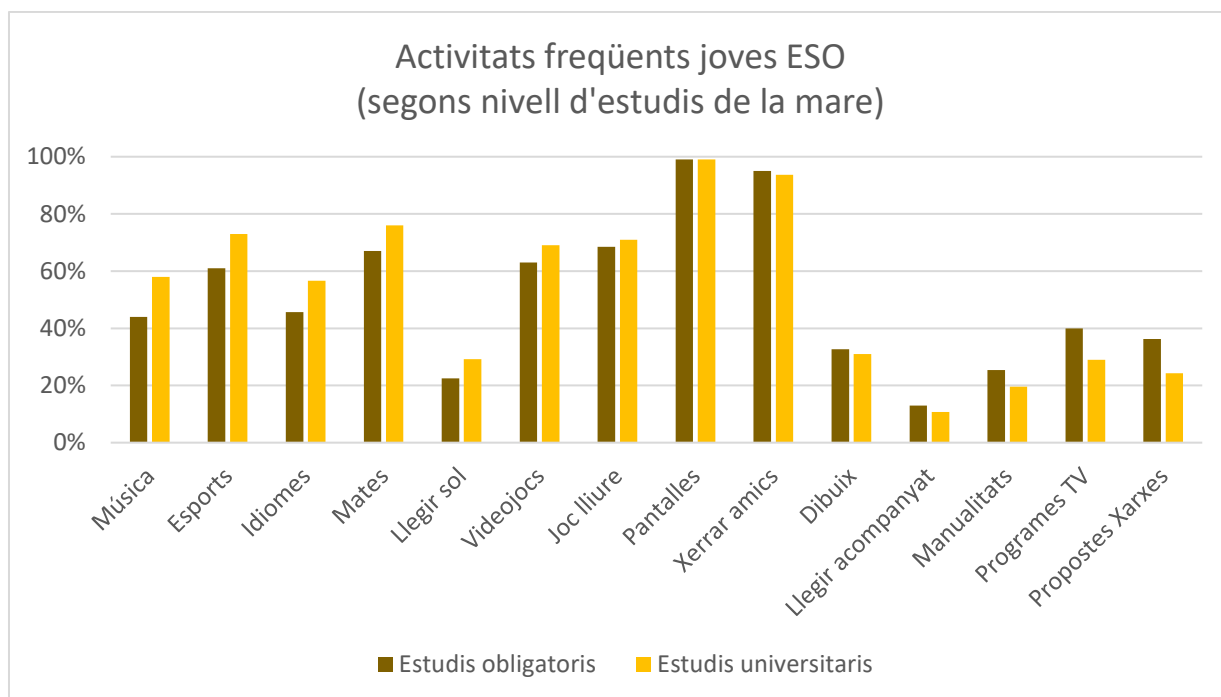
26. Què passa amb les famílies quan els **infants són més petits** (cicle infantil i cicle inicial)? La **manca de temps** és gran a totes les mares (més de la meitat de tots els grups així ho expressen), la diferència la marca la manca de coneixements (**16% obligatoris no ajuda perquè no tenen coneixements o no ho recorden**, només 2% de les universitàries). Cal recordar, però, que la gran majoria de mares acompanyen els seus fills durant aquesta etapa (93% de les mares que treballen a jornada completa i 95% de les que no treballen o fan jornada parcial).
27. Al 92% de les **famílies monoparentals** de la mostra el progenitor és una dona. Les famílies monoparentals mostren tant a l'ESO com a la postobligatòria uns **majors percentatges de suport a l'estudi** (47,5% vs 42% a l'ESO i 30,5% vs 20,5% a la postobligatòria) que les famílies biparentals. Aquestes diferències es mantenen quan es controla per altres variables com el nivell d'estudis de la mare o la renda familiar. Respecte als motius, no s'observen diferències entre famílies monoparentals i biparentals.

ACTIVITATS EN FAMÍLIA

28. Les activitats d'aprenentatge informal (no lectiu) poden avaluar-se en unes condicions idònies a causa del confinament, que maximitza el temps en família. Les diferències de pautes i pràctiques d'aprenentatge difereixen en funció del capital cultural i les condicions de les famílies.
29. En el cas de famílies amb infants en cicles d'infantil i inicial hi ha tres activitats en les quals les diferències socials s'accentuen en favor de les famílies amb més capital econòmic i cultural. Aquestes són: l'acompanyament en la lectura (**59% de les famílies amb estudis universitaris manifesten que els infants entre 3 i 8 anys llegeixen amb l'acompanyament d'un adult cada dia vs. 37% en el cas de les famílies amb estudis obligatoris**), la pràctica d'idiomes (**44% de les famílies amb estudis universitaris respon que es realitza pràctica d'idiomes de manera diària o diversos dies per setmana a cicle inicial vs. 36% en el cas de famílies amb estudis obligatoris**) i l'activitat esportiva (**81% de famílies universitàries manifesta que el fill/a de cicle inicial practica esport diverses vegades per setmana vs. 66% en el cas d'estudis obligatoris**).

30. Altres activitats, en canvi, són més freqüents en el cas de les famílies amb menor capital econòmic i cultural. La més rellevant és sens dubte **la pràctica de videojocs**. Un **37% de les famílies amb estudis obligatoris** manifesten que els fills en edat d'educació infantil juguen cada dia o diverses vegades a videojocs vs. **21,5% en el cas de mares amb estudis universitaris**). Les diferències també són molt rellevants en la **freqüència de mirar programes educatius** a la TV (**52% de mares amb estudis obligatoris** amb infants en educació infantil ho fan cada dia vs. **30% de mares amb estudis universitaris**), i en **fer seguiment d'activitats proposades a través de les xarxes socials**. Es mostra així que les famílies amb menys capital cultural fan més usos dels recursos externs a l'hora de realitzar activitats d'aprenentatge en una situació extrema com és el confinament i l'absència d'escola.
31. En un altre conjunt d'activitats: jocs de taula, joc lliure, música i ball, manualitats... no hi ha diferències socials. Crida l'atenció que per a edats de **cicle infantil** quasi un **90% de les mares manifesta que els infants miren pantalles cada dia** (85% de les famílies amb estudis obligatoris i 99% universitaris).
32. Respecte a l'alumnat que cursa ESO, només una quarta part llegeix cada dia sol 27% (22,5% en el cas de les famílies amb estudis obligatoris i 29,2% si les mares tenen estudis universitaris). És molt reduït el percentatge de joves que llegeixen acompanyats, ho fan una mica més aquells de famílies menys instruïdes (13% estudis obligatoris i 11% estudis universitaris)

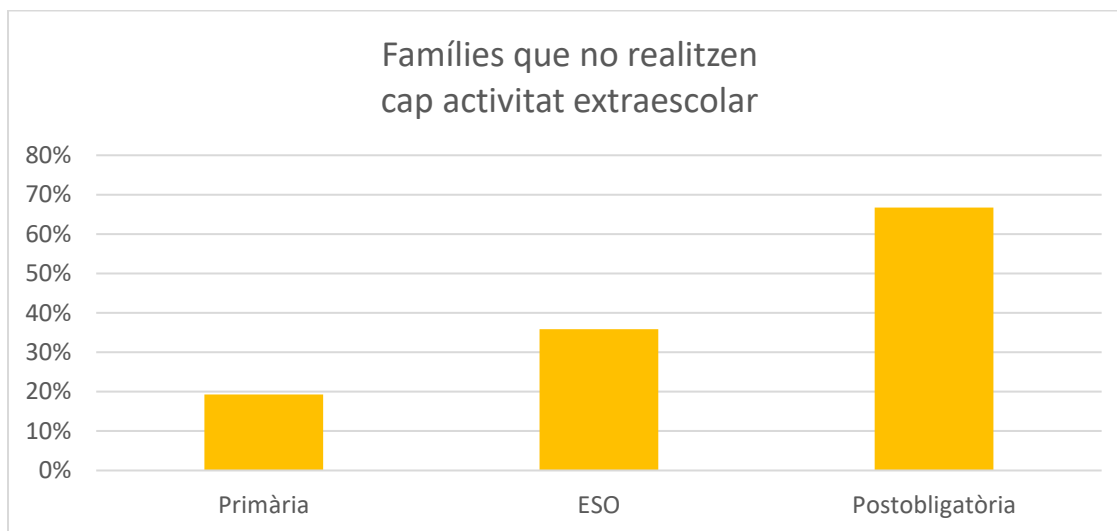

33. Les diferències més acusades segons característiques familiars es troben en la realització freqüent d'**activitats musicals** (58% famílies universitàries vs 44% amb estudis obligatoris), **esports** (73% vs 61%) i **idiomes** (57% vs 46%).
34. Els programes educatius a la televisió i el seguiment de propostes d'activitats a través de les xarxes socials es mantenen com a opcions més freqüents entre les famílies amb estudis obligatoris. En canvi, els **videojocs**, a la secundària obligatòria presenten un percentatge lleugerament superior entre les famílies amb estudis universitaris, 69% vs 63%)

35. En definitiva, les dades **mostren que els infants i joves dediquen el temps a casa a activitats diferents en funció del capital instructiu familiar**. Es mostra, alhora, un **aprenentatge informal més intens** (amb major nombre d'activitats diàries i setmanals) **entre els infants i joves de famílies més instruïdes**.

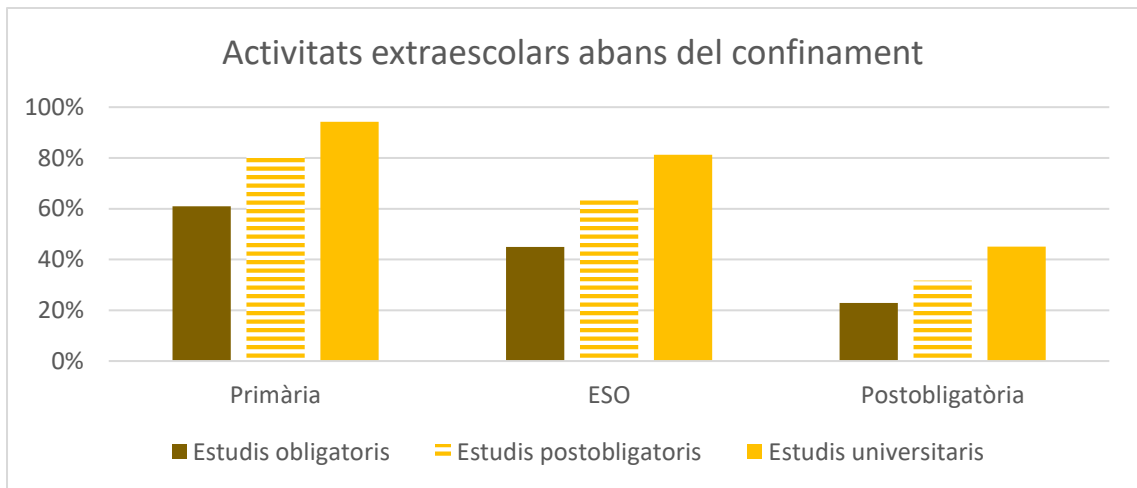
ACTIVITATS EXTRAESCOLARS

36. Les activitats extraescolars eren, abans del confinament, més freqüents durant l'educació primària que la secundària.

37. La pràctica d'activitats extraescolars era més elevada abans del confinament entre famílies amb major nivell d'ingressos, més nivell d'estudis, per a totes les edats però les diferències s'amplien a mida que l'infant creix. **Entre els infants més petits, el 43% de famílies amb estudis obligatoris feia alguna activitat extraescolar, mentre que entre les famílies amb estudis universitaris el 66% en feia.**

38. Entre les **famílies amb fills grans** les diferències segueixen la mateixa direcció però s'amplia la distància entre les categories extremes de renda i estudis respecte a la resta. A l'ESO, el 45% de famílies amb estudis obligatoris feia activitats extraescolars, mentre que el 81% de famílies amb estudis universitaris en feia. A l'educació postobligatòria es redueix la realització d'activitats extraescolars però es mantenen les diferències (22,8 dels fills de famílies amb estudis obligatoris i 45% de famílies amb estudis universitaris fan activitats extraescolars).

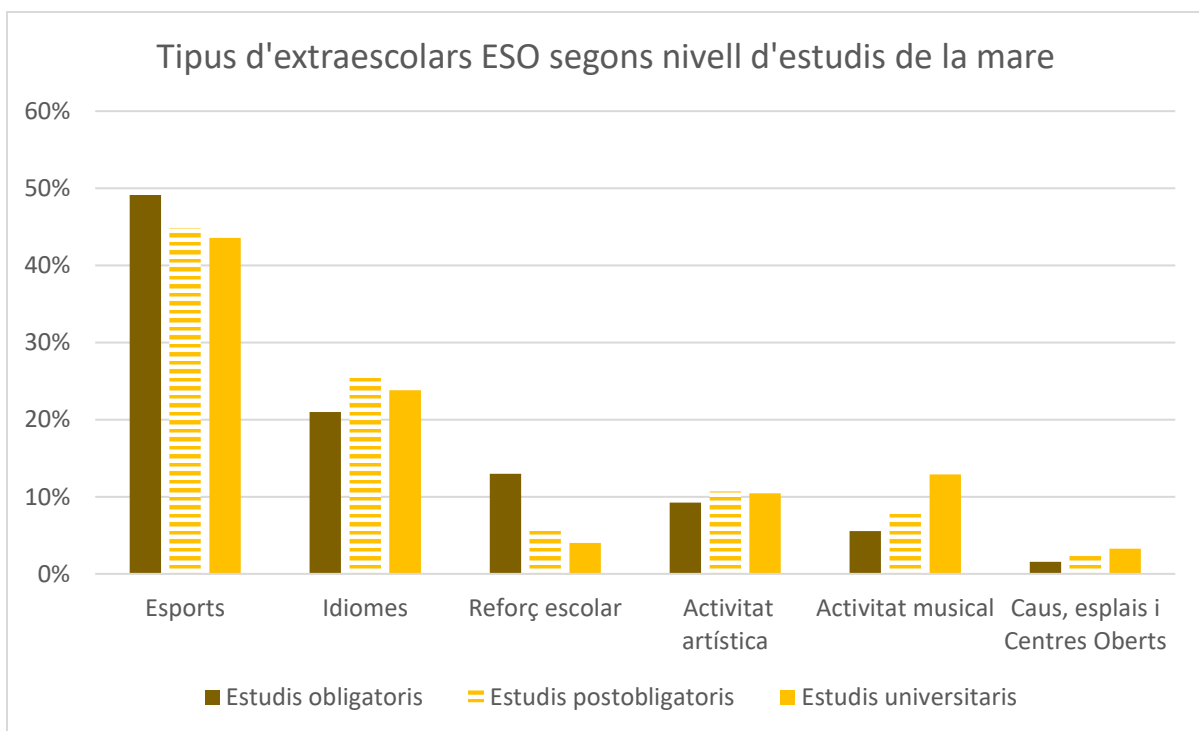

39. Les **diferències per famílies s'observen també en el nombre d'activitats**. Entre les famílies amb un únic fill petit, la mitjana d'activitats és de 0,96 per a les famílies amb estudis obligatoris i 1,5 per a les universitàries. Entre les famílies amb dos fills a l'ESO, la mitjana de les de perfil més baix és de 1,3 mentre que entre les universitàries s'incrementa a 3,3 activitats extraescolars.

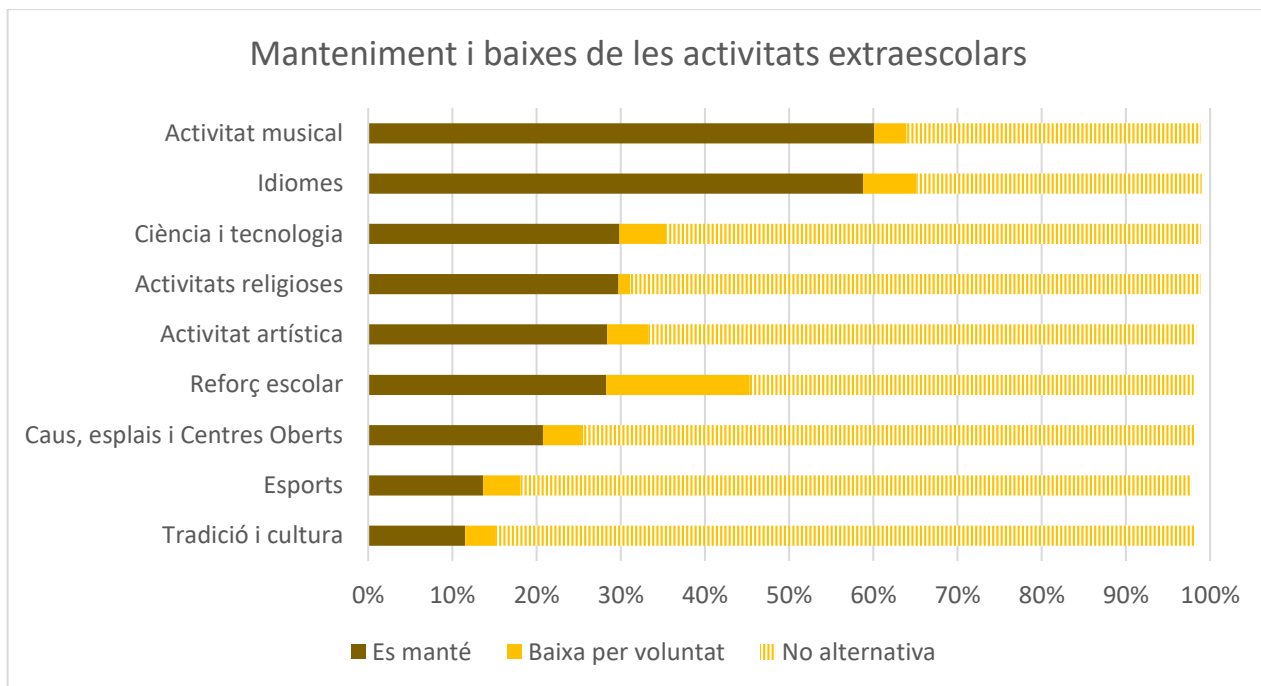
40. **Només el 27% de les activitats extraescolars es realitzen a la mateixa escola.**

41. Les activitats escolars més realitzades normalment són, per aquest ordre, **esports, idiomes i activitats artístiques** (música, dansa, teatre). Per nivell de renda, el Q1 està més representat a esports i reforç escolar i els quintils de més renda (4 i 5) en música i idiomes.

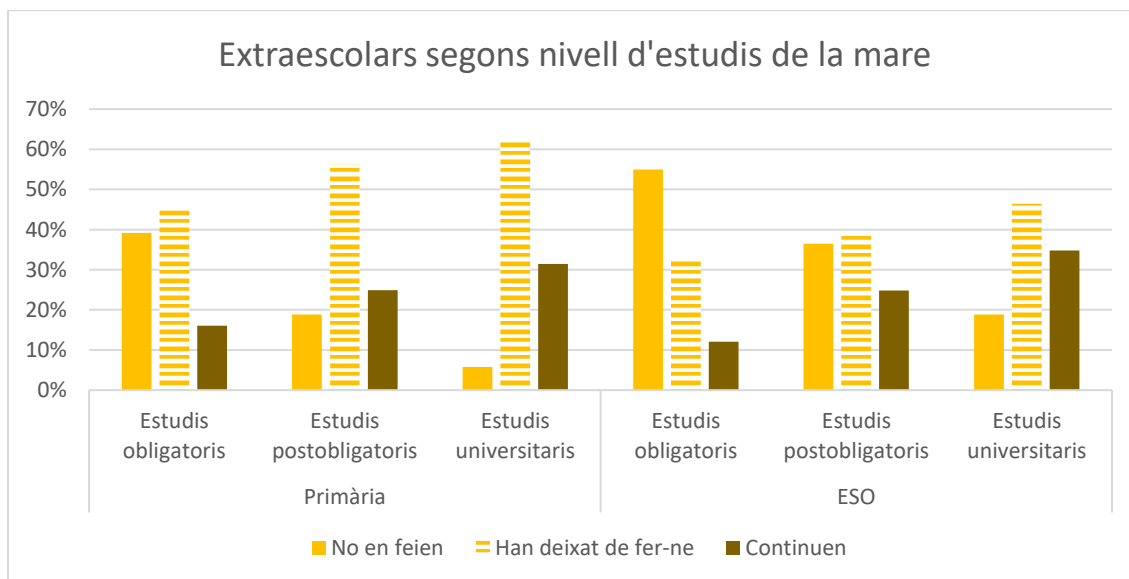
42. De les famílies amb fills a l'ESO que fan extraescolars, el 10% de les que tenen estudis obligatoris fan **reforç escolar**, i només el 4% de les famílies amb estudis universitaris. En canvi, les **activitats musicals** són realitzades pel 13% de les famílies amb estudis universitaris i només pel 5,6% de les menys instruïdes.

43. El 70% de les activitats extraescolars no se segueixen fent durant el confinament. Aquest percentatge varia molt segons el tipus d'activitats: **esports ha caigut un 87%, activitats de tradició i cultura un 89% i caus i esplais un 77%** (les que són grupals o d'espais oberts). En canvi, **les activitats musicals s'han mantingut en un 63%, i els idiomes en un 61%**.
44. **Cauen especialment les activitats que es realitzaven als centres educatius (83%),** en comparació amb les que es feien fora de l'escola (65%). A les escoles concertades i sobretot privades es manté un % superior d'activitat extraescolars durant el confinament (17% a la pública, 21% a la concertada i 25% a la privada).

45. Des del confinament, **les activitats extraescolars es mantenen més en el cas de les famílies amb estudis universitaris (33,1%)** que en les famílies amb nivell d'estudis obligatoris (25%). La vinculació a extraescolars també és menor entre els quintils d'ingressos més baixos (27% al Q1 i 35% al Q5).

46. A **major nombre d'infants, major probabilitat de deixar de seguir** l'activitat extraescolar durant el confinament.
47. Són també **més nombroses les famílies amb estudis obligatoris que s'han donat de baixa de les activitats** i no per manca d'alternativa (11% de famílies amb estudis obligatoris han decidit desaprofitar els seus infants, només el 6% entre les famílies universitàries).
48. Entre les famílies en què un progenitor **ha perdut la feina durant el confinament és més elevat el no manteniment de les activitats extraescolars**, així com també que la baixa es produïx per decisió de la família i no per manca d'alternativa.
49. Destaca que entre les activitats més acadèmiques (idiomes i reforç escolar) siguin més elevades les baixes "per preferència de les famílies" i no per manca d'alternativa, que en la resta d'extraescolars (**un 25% de les famílies que feien reforç escolar han decidit prescindir de les classes, tot i tenir alternatives**). També en aquest cas s'han desvinculat principalment les famílies amb estudis obligatoris (80% vs 62% de les universitàries).
50. Entre els que continuen les extraescolars, **les classes online són l'opció majoritària a pràcticament tots els tipus (60%)**. Només les activitats esportives, de tradició, religioses i caus i esports presenten presentatges superiors al 50% en "altres formes de vinculació a l'activitat". Les classes online són clarament majoritàries entre les activitats d'idiomes (71%), reforç escolar (70%) i activitats musicals (61%).
51. El manteniment de les activitats extraescolars **online és superior en les famílies amb més nivell d'ingressos (65% en el Q5 vs. 58% en Q1) i amb major nombre de dispositius**.

<http://blogs.uab.cat/aprenentatgeiconfinament/>

